

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2013/2014**

**JĘZYK POLSKI
POZIOM ROZSZERZONY**

**ROZWIĄZANIA ZADAŃ
I SCHEMAT PUNKTOWANIA**

MAJ 2014

Tworzenie informacji	Napisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu.
----------------------	---

Temat 1. Literackie obrazy miłości i sposoby ich kreowania we fragmentach *Don Kichota* z *La Manchy* Miguela de Cervantesa Saavedry oraz *Romea i Julii* Williama Szekspira.

1. Zasada zestawienia tekstów, np.: **0-3**

- a) fragmenty z różnych gatunkowo/rodzajowo utworów,
- b) tematyka niezwyklej miłości,
- c) samotny zakochany i para kochanków,
- d) wyznania miłosne (monolog i dialog).

Obrazy miłości

2. Bohaterowie w *Don Kichocie*, np.: **0-2**

- a) tradycja i konwencja średniowiecznych pieśni miłosnych / pieśni pasterskich / ksiąg rycerskich.
- b) naśladowani (podziwiani) w kręgach kultury dwornej,
- c) ukazani zgodnie z kodeksem rycerskim (zachowania i wartości).

3. Bohaterowie w *Romeo i Julii*, np.: **0-2**

- a) przedstawiciele zwaśnionych rodów szlacheckich,
- b) pod osłoną nocy wyznają miłość,
- c) ofiary wrogości – w rodzinie i wśród przyjaciół.

4. Miłość w *Don Kichocie*, np.: **0-3**

- a) wymyślona (manifestowana),
- b) tragiczna, (zabiera spokój, przynosi cierpienie),
- c) efekt obłądu,
- d) wyznanie w monologu,
- e) poczucie opuszczenia/oddalenia,
- f) negatywne emocje (np.: zazdrość),
- g) bezgraniczna.

5. Miłość w *Romeo i Julii*, np.: **0-3**

- a) prawdziwa (ukrywana),
- b) spełniona,
- c) tragiczna (zabiera życie),
- d) skazana na niepowodzenie (przeznaczenie),
- e) miłosna rozmowa,
- f) bliskość ducha i ciała,
- g) nieskończona.

6. Sposób ukazania miłości w *Don Kichocie*, np.: **0-4**

- a) miłość na wzór tradycji rycerskiej (wykoncypowana),
- b) patos mówienia,
- c) egzaltacja odczuwania,
- d) motyw walki, zmagania z uczuciem,
- e) obrazowanie wanitatywne,
- f) bestiariusz,
- g) rozszalałe żywioły,
- h) hiperbolizacja,

- i) użalanie się (rozpacz),
- j) apostroficzność.

7. Sposób ukazania miłości w *Romeo i Julii*, np.:

0-4

- a) miłość na pograniczu dorosłości (pierwsza/niewinna/autentyczna, nieuchronna),
- b) czułość,
- c) zmysłowość,
- d) kontrast,
- e) zapewnianie o wzajemności miłowania,
- f) metafory,
- g) romantyczny nastrój (gra słów, rola światła,
- h) afirmacja.

8. Konteksty, np.:

0-2

- a) historycznoliteracki (np.: *Pieśń nad pieśniami*, romanse rycerskie, dramaty Szekspira),
- b) epoki (krytyka zachowań, znaczenie autorów),
- c) kulturowy (symboliczność postaci).

9. Podsumowanie

0-3

pełne: dostrzeżenie, że miłość w obu utworach jest zjawiskiem potężnym i niezwykłym, ma swoje ograniczenia (np.: wyobraźni i relacji do innych). Dla bohatera *Don Kichota* stanowiła udręczenie z powodu poczucia osamotnienia, nieodwzajemnienia i niedostępności wybranki serca. Natomiast dla *Romeo i Julii* była przeznaczeniem i autentyczna. Została ukazana jako cierpienie lub spełnienie. (3)

częściowe: dostrzeżenie, że miłość w obu utworach jest zjawiskiem potężnym i niezwykłym, ma swoje ograniczenia (np.: wyobraźni i relacji do innych). Została ukazana jako cierpienie lub spełnienie. (2)

próba podsumowania: dostrzeżenie, że miłość w obu utworach jest zjawiskiem potężnym i niezwykłym, ma swoje ograniczenia (np.: wyobraźni i relacji do innych). (1)

Temat 2. **Porównaj obrazy miasta przedstawione we fragmentach opowiadania *Sierpień* Brunona Schulza i powieści *Zły* Leopolda Tyrmanda. Omów sposoby ukazania przestrzeni i funkcje, jakie ona pełni w obu utworach.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można uzyskać maksymalnie 26 punktów)

	Punktacja
1. Zasada zestawienia tekstów, np.:	0-2
a) niezwykłość obrazu miasta – w każdym tekście uzyskana innymi środkami,	
b) pierwszoosobowa narracja (konwencja wspomnienia),	
c) różnorodne odwołania kulturowe.	

Sierpień

2. Obraz miasta, np.:	0-4
a) anonimowe małe miasto,	
b) czas: poza historią (letnie świąteczne popołudnie – jedno z wielu powtarzających się w sierpniowe soboty),	
c) pozornie typowe składniki obrazu (dziecko na spacerze z matką, przechodnie, bawiący się chłopcy, rynek, drzewa, domy),	
d) piękno (mimo brzydoty pojedynczych elementów),	
e) miasto jako miejsce świętych tajemnic,	
f) drzewa, domy, okna, balkony jako istoty żyjące własnym, niezależnym od człowieka życiem (rynek jest pusty, ale nie martwy).	

3. Sposoby ukazania przestrzeni i jej funkcje w utworze, np.:	0-6

a) opowiadanie o spacerze,	
b) narrator – ukazujący świat z punktu widzenia dziecka, ale mówiący językiem dorosłego,	
c) kreacjonizm / oniryzm,	
d) symbolika,	
e) motywy biblijne służące sakralizacji świata przedstawionego,	
f) nawiązania kulturowe służące mityzacji świata przedstawionego,	
g) rola motywu słońca,	
h) kontrasty (upał – chłód, światło – cień),	
i) liryzacja prozy,	
j) zmysłowe metafory,	
k) personifikacja drzew, domów, okien, balkonów,	
l) porównania nadające elementom świata przedstawionego cechy dzieł sztuki,	
m) plastyczność – liczne epitety nazywające wrażenia zmysłowe (kolory, zapachy, wrażenia dotykowe),	
n) otwarta przestrzeń jako symbol przekroczenia granicy rzeczywistości i marzenia.	

Zły

4. Obraz miasta, np.:	0-5
a) konkretne wielkie miasto (Warszawa),	
b) czas: historyczny (dzieje miasta od okresu przedwojennego po powstanie warszawskie),	
c) miasto ukazane poprzez jeden charakterystyczny element (bramy),	
d) brak klasycznego piękna (<i>śmieszne, pretensjonalne, pseudorenesansowe ozdoby, nieprzyzwoite napisy</i>),	
e) bramy jako tło i świadek indywidualnych doświadczeń (dorastania narratora),	
f) bramy jako tło i świadek doświadczeń zbiorowości (dziecięcych zabaw, ale i zbrodni),	
g) bramy jako sprzymierzeńcy walczących w powstaniu.	

5. Sposoby ukazania przestrzeni i jej funkcje w utworze, np.:

0-6

- a) rozbudowana apostrofa do warszawskich bram,
- b) narrator – pisarz, autoironiczny *kronikarz*,
- c) retoryczność, stylizacja na klasyczny styl wysoki / epicki (inwokacja, bezpośrednie zwroty do adresata, pytania retoryczne, epitet złożony – *lekkoskrzydła*),
- d) nagromadzenie wyliczeń i jego funkcja,
- e) epitety dotyczące szczegółów obyczajowych życia Warszawy,
- f) kontrast między zwykłością przedmiotu opisu a stylem wypowiedzi jako składnik ironii,
- g) odwołania do wielkich dzieł literackich i mitologii jako składnik ironii,
- h) odwołania do motywów charakterystycznych dla literatury „brukowej” i ich funkcja,
- i) brama jako symbol przekroczenia granicy między dzieciństwem a dorosłością.

6. Podsumowanie

0-3

pełne: wskazanie podobieństw i różnic w obrazach miasta oraz sposobach ich kreacji, dostrzeżenie związku między tymi płaszczyznami każdego z tekstów, (3)

częściowe: wskazanie podobieństw i różnic w obrazach miasta oraz sposobach ich kreacji, (2)

próba podsumowania: wskazanie różnic w obrazach miasta *lub* wskazanie różnic w sposobach ich kreacji *lub* wskazanie podobieństwa i różnicy w obrazach miasta oraz sposobach ich kreacji. (1)

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 2 punkty)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnątrz, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, **2 p.**
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 2 punkty)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, **2 p.**
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka. **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 8 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja, **8 p.**
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, **6 p.**
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia, **4 p.**
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych, **2 p.**
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 2 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), **2 p.**
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); na ogół poprawna interpunkcja. **1 p.**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY**0-4 p.**